

LES NOSTRES IDEES PER DEMÀ

Andorra es troba avui, set anys després de l'adopció de la Constitució pel poble andorrà, en una cruïlla de camins que requereix una nova opció de transcendents conseqüències per al futur de tots els que viuen i treballen al nostre país.

L'evolució europea cap a la unificació de l'economia i la convergència de les institucions en un organisme supranacional com és la Unió Europea no deixa ja gaire marge d'autonomia política i econòmica als petits països com el nostre.

L'evolució interior de l'economia andorrana ha posat en evidència no solament l'esgotament del model de creixement que ha fet la riquesa del país i de bona part dels seus habitants durant els darrers trenta anys sinó que ens ha fet adonar del risc que representa voler entestar-se en la defensa aferrissada de «privilegis» caducs i de pràctiques deslleials envers els nostres veïns.

I.- REPARAR L'ASCENSOR SOCIAL I ACOSTAR-NOS A EUROPA

Andorra ha estat, durant tres dècades, el país de les oportunitats. El país en el qual funcionava l'ascensor social i els nou vinguts, com els que ja hi eren però no disposaven de cap gran patrimoni, podien esperar –i aconseguir- no solament guanyar-se dignament la vida treballant de valent sinó, també, millorar la seva situació patrimonial i el nivell de vida de la seva família.

En els darrers cinc anys l'ascensor social s'ha aturat i el govern liberal no s'ha molestat ni a intentar reparar-lo.

En aquesta Andorra que va tan bé pels que remenen les cireres ja esdevé impensable per a un assalariat pensar que en vint anys podrà fer-se un patrimoni, fer estudiar una carrera als seus fills i veure com esdevenen, per exemple, uns professionals liberals.

Avui això ja no és possible. L'ascensor social s'ha espatllat.

Hem organitzat aquest Congrés per parlar d'avui i dels anys a venir perquè tenim una petita –i potser immodesta- esperança: la de consolidar el Partit Socialdemòcrata enfortint la nostra capacitat d'incidir en l'evolució positiva de la societat andorrana.

A Andorra li convé definir i desenvolupar una estratègia econòmica clara.

Som massa petits per continuar fent el milhomes i anar dient que els nostres interlocutors «no en saben de la missa la meitat».

La independència política i econòmica d'Andorra únicament es podrà mantenir i defensar si realitzem un esforç continu d'innovació i de seriositat dins i fóra de les nostres fronteres.

La crisi de les relacions amb Europa, generada per l'explosió del contraban de tabac durant els dos mandats liberals, ha servit com a revelador de l'actual correlació de forces entre Andorra i la Unió Europea i, encara més clarament, entre Andorra i Espanya.

La crisi ha servit també per a posar de manifest que el que Andorra necessita és un govern seriós i coherent.

Mesos després de dir que mai no penalitzarien el contraban, els liberals el penalitzaven adoptant alhora una sèrie de mesures que anaven més enllà d'allò que Brussel·les havia demanat.

Aquesta sobtada capirola no va servir, però, per a millorar la imatge d'Andorra i dels seus governants a Brussel·les, Madrid i París.

Pel contrari, al descrèdit inicial derivat de la manca de seriositat en la interlocució amb Europa s'hi afegí el descrèdit suplementari en comprovar que, a més, al Govern liberal andorrà li tremolaven les cames a la primera embranzida comunitària.

Passada la turmenta del tabac s'acosten, procedents del nord, uns núvols negres damunt el paradís fiscal andorrà.

Els liberals segueixen en la mateixa línia de la crisi tabaquera: mai no aixecaran el secret bancari, afirmen. A Brussel·les ja riuen recordant la fermesa dels «mai» andorrans.

El reposicionament d'Andorra –i per tant del sector financer andorrà- dins o fóra d'Europa marcarà el nostre futur immediat. Aquest és, arreu dels micro-estats europeus, la primera de les preocupacions dels governants.

A la República de San Marino, per exemple, han demostrat tenir més visió d'Estat. El passat mes de juny el Govern de San Marino va adreçar una carta de compromís a l'OCDE manifestant la voluntat de procedir a adaptar la seva legislació fiscal amb la finalitat de no exercir cap competència agressiva vers els països del seu entorn europeu.

Mercès a aquell engatjament San Marino no és a la llista de països que l'OCDE considera com a practicants de competència fiscal deslleial.

Andorra és a aquesta llista.

Paral·lelament, San Marino ha iniciat una seriosa negociació amb Itàlia amb la finalitat d'establir un conveni fiscal, de doble imposició, que permeti assentar una bona relació de veïnatge i preservi les possibilitats de desenvolupar una activitat econòmica positiva a la petita República sense conflictes ni ingerències de la seva veïna.

A Andorra, el més calent és a l'aiguera.

A Andorra els liberals ens voldrien enganyar prenent que el fet que el nostre país no estigui a les llistes negres relatives al blanqueig de diner criminal demostraria que anem pel bon camí i que no cal fer gaire cas de les pressions relatives a la progressiva harmonització fiscal arreu d'Europa.

S'enganyen, enganyen i ens voldrien enganyar. Una cosa és el blanqueig de diners i una altra, ben distinta, és la qüestió de la fiscalitat de l'estalvi i de l'evasió fiscal.

El que Andorra no pot fer més és negar i guardar la roba.

Només tenim dos escenaris possibles.

O volem ser a Europa, amb les nostres especificitats de micro-estat i amb la mínima fiscalitat possible, però a Europa.

O volem posar-nos d'esquena a Europa pensant que podrem continuar fent la viu-viu en aplicació de la màxima favorita del govern liberal: qui dia passa any empeny. Aquesta segona opció ha quedat magníficament explicitada pel Ministre d'Exteriors quan va dir davant la Comissió legislativa de Política Exterior aquella famosa frase del «... mai serà que comencin per nosaltres».

Doncs de moment «han» començat per Liechtenstein i ja «són» a Mònaco.

I a San Marino han parat el cop, com he dit, escollint la primera opció.

Andorra té al damunt un període durant el qual s'hauran de fixar les coordenades i adoptar les regles que ens regiran els propers decennis.

El nostre projecte, el projecte que presentarem d'aquí a dos mesos al país, neix a partir d'un estudi acurat de la realitat andorrana que posa en evidència els aspectes positius –que hi són- però que també no ha de tenir por –no pot tenir

por- d'assenyalar el malestar i l'incertesa cada dia més perceptible en la nostra societat.

II.- MODERNITZAR L'ECONOMIA – REFORMAR LA SOCIETAT

El nostre projecte s'està dibuixant a l'entorn de la idea de fer possible un país en el qual els ciutadans es puguin sentir veritables protagonistes del procés de desenvolupament econòmic, però també de la salvaguarda de les tradicions. Un país que no sacrifiqui al creixement la sostenibilitat de l'entorn natural, humà i social.

El nostre projecte surt del convenciment que Andorra necessita no pas petits ajustaments sinó un veritable canvi, realista i seriós.

Tenim al davant un país que vol i necessita una bona administració, un desenvolupament sostenible, un veritable benestar social. Un benestar que no ha de ser únicament més consum material sinó feines qualificades pels joves, igualtat d'oportunitats, tutela pública dels més desfavorits, escola i cultura.

Per a donar resposta a aquests anhels, per a contribuir a satisfer aquestes necessitats s'ha de promoure un procés de reforma i de modernització.

Amb la Constitució vam reformar i modernitzar les institucions i vam construir una nova Casa Comuna de tots els andorrans.

Ara ens queda per fer la modernització econòmica i la reforma social. En la propera campanya electoral hem de plantejar el debat per a la ciutadania plena, econòmica i social.

Els socialdemòcrates volem modernitzar. Els liberals només volen «adaptar».

Per a nosaltres modernitzar la societat andorrana és donar-li la capacitat – estabilitat institucional, cohesió social- de no conformar-se a dir anem al que ens diguin de fóra sinó decidir positivament el que hem de fer tot respectant els compromisos contrets amb la Comunitat Econòmica Europea.

Modernitzar vol dir donar a l'Estat andorrà els mitjans –sistema de seguretat social, legislació laboral, legislació de protecció del medi ambient- de protegir els més febles perquè no siguin malmenats pel mercat cec.

Som, aquí també, al cor del debat europeu entre la socialdemocràcia i el social-liberalisme.

La Socialdemòcracia és portadora d'un projecte que respecta –i utilitza– l'economia de mercat, però que treballa per a modificar la societat. Pel contrari, el social-liberalisme es contenta de reparar alguns danys socials, sense entendre que és la pròpia naturalesa del liberalisme la que genera desigualtats, exclusió i pobresa.

El Primer Secretari del PS francès, François HOLLANDE, ho compara en la diferència entre la medicina i l'ambulància. «La medecine est là pour soigner et guérir, l'ambulance n'est là que pour répondre à l'urgence» diu.

Hem de treballar per fer realitat la ciutadania econòmica i social fent compatibles l'aspiració a la igualtat amb l'exigència de la llibertat.

Deia en començar aquesta intervenció que som en una cruïlla de la història del nostre país.

D'una banda la construcció europea s'accelera amb la posta en marxa de la moneda única, els intercanvis econòmics són ja mundials, la informació circula instantàniament sense barreres ni fronteres.

D'altra banda apareix una temptació de marxa enrera, de tancar-se a casa, com a resposta a aquesta mundialització.

És en aquest context que hem de plantejar a la plaça pública la qüestió del nostre futur com a entitat independent en els Pirineus del Segle XXI.

Sabem, hem de saber i no ens hem d'enganyar, com n'és de difícil aconseguir canvis en un país petit com el nostre. Ho haurem de fer combatent llocs comuns, empenyent pensars assentats i aturats, conquerint la confiança de la gent sense tancar-nos en nosaltres mateixos.

Sabem per experiència que sovint alguns paladins de les reformes més audaces s'aturen, esparverats, quan apareix la possibilitat real del més tímid dels canvis.

Però tampoc ens hem d'escandalitzar.

El nostre país és també això, pel bé i pel mal.

Sabem que la reforma és un procés lent perquè és un procés pensat, gairebé podem dir que rumiat i acceptat. Però la reforma que volem només serà eficaç si es porta a terme a un ritme que la societat andorrana pugui assimilar.

De res serviria violentar consciències i forçar l'obtenció de consentiments si poc temps després hi hagués un retorn cap enrera del balancí.

La defensa del projecte socialdemòcrata requerirà temps, paciència i coratge.

La força del Partit Socialdemòcrata andorrà és la força d'un projecte polític que vol renovar i redreçar Andorra per crear des del Govern les condicions que permetin als joves dels anys dos mil viure en un temps d'igualtat d'oportunitats, de difusió dels coneixements i de justícia social.

De fet el nostre projecte és senzill i alhora és innovador en la política andorrana:

-obrir la societat andorrana tornant a posar en funcionament l'ascensor social, oferint espai a tots els que vulguin bastir el seu propi futur, conjuminant els criteris d'eficiència i desenvolupament econòmic amb la solidaritat.

-recuperar la confiança de la ciutadania en els poders públics, en la capacitat d'orientar i de defensar les exigències de la gran majoria, l'interès general en definitiva.

Per a desenvolupar aquest projecte cal una política que no s'aturi en el dia a dia sinó que estigui en disposició de governar el país mirant no només el demà sinó el futur.

És senzill però no serà senzill de tirar endavant. Ho sabem.

Tanmateix, és fonamental que nosaltres mateixos comencem a comprendre que si el país –i el govern- continuen davallant per la pendent actual hi ha molts perills per a Andorra.

El PS defugiria la seva responsabilitat si comparegués davant els electors d'aquí poques setmanes, assajant de dissimular alguns elements de preocupació pel futur de l'economia andorrana.

Hi ha qüestions que s'han d'encarar amb decisió i sense perdre més temps.

Cal dotar el conjunt de l'activitat econòmica de regles clares i transparents.

No s'acosten anys fàcils i l'orientació del procés d'unificació europea ens ho posarà molt difícil. Caldrà parlar amb tots els sectors econòmics, caldrà escoltar els interlocutors socials i caldrà, al capdavall, plantejar unes propostes concretes i valentes d'adaptació de la nostra economia.

En els propers dies el Partit disposarà d'un estudi, que ha estat encomanat pels companys consellers generals, sobre la proposta de reforma tributària que hauríem de plantejar.

A l'espera de poder-vos convocar a un seminari de treball específic per aquesta qüestió, de cabdal importància, convé ja que posem les fites del nostre plantejament general.

UN NOU EQUILIBRI ENTRE L'ESTAT I EL MERCAT

El primer ministre socialista francès, Lionel JOSPIN, va dir una frase, l'estiu de 1998, que ens pot ajudar a situar la nostra proposta: «Oui à l'économie de marché, non à la société de marché».

Em sembla una bona base per a explicar als sectors econòmics d'Andorra quin és el plantejament de la proposta del PS.

Sí a l'economia de mercat. L'economia de mercat és la realitat d'Andorra. La constitució la recull i el PS la defensa.

No tenim la més mínima intenció de posar en qüestió l'economia de mercat.

Encara direm més: el PS la defensarà més i millor que el PLA perquè no afavorirà proteccionismes ni intervencionismes contraris a la llibertat de mercat.

Però la nostra defensa convençuda de l'economia de mercat és compatible amb la voluntat de conduir l'activitat econòmica sota la perspectiva de l'interès general.

Si el país continua lliscant per la pendent del liberalisme pur i dur –la guineu lliure en un galliner lliure- a Andorra hi haurà una veritable explosió de les desigualtats. Apareixerà una fractura social que ja fa anys que està covant, es continuarà posant en perill l'entorn natural i es perdrà tota mena de perspectiva a llarg termini.

En un país democràtic com el nostre, l'Estat no és pas una burocràcia ni una força negativa. És, mitjançant el seu Govern i el seu Consell General elegits, el resultat del debat democràtic i de la voluntat popular.

És doncs el receptor de les contradiccions de la societat que ha d'intentar resoldre tot i tendint a defensar l'interès general i a traduir les exigències dels ciutadans.

Més que mai Andorra necessita un equilibri entre l'Estat i el mercat.

Al mercat li correspon l'intercanvi de béns i serveis, la creació de riquesa, la distribució de recursos, la recompensa dels que s'arrisquen en l'activitat econòmica.

A l'Estat li pertoca la regulació, la protecció, la cohesió social, la justícia, la seguretat, l'afirmació institucional i pública dels principis a l'entorn dels quals una nació, una comunitat es pot agrupar i projectar-se vers el futur.

VOLUNTARISME I REALISME

No volem deixar-nos anar per la fàcil pendent de seguir el curs, l'evolució, de les coses tot i acceptant una mena de lleis econòmiques pretesament naturals que ens porten a resignar-nos a la uniformització política i cultural.

Els socialdemòcrates andorrans volen partir de la realitat per transformar-la.

Aquest és l'esperit de la voluntat realista que ens ha de portar a buscar un punt d'equilibri entre l'ordre i el moviment.

Als que hem tingut la sort o el privilegi de poder estudiar dret polític i constitucional a la universitat ens van ensenyar que al llarg de la història la geografia política s'ha organitzat a l'entorn de dues orientacions: el partit de l'ordre establert –la dreta- i el partit del moviment –l'esquerra.

Com diu també Lionel JOSPIN les coses han anat evolucionant i ara la socialdemocràcia, tot i continuar essent el partit de la transformació social ha de ser també el del respecte de les regles col·lectives, de les normes necessàries per a una vida social harmònica.

Els problemes que ens esperen no són de fàcil solució. Queden encara moltes coses per fer pel futur d'aquest país.

Un futur pel qual el Partit Socialdemòcrata ha de defensar el nivell de vida actual, el benestar econòmic i la qualitat dels serveis públics. Però també ha de saber mirar endavant.

En uns moments tant difícils com els que s'acosten, uns moments de transició i de profunds canvis econòmics i socials enmig –perquè som al mig- del procés d'unificació europea, el paper d'orientació que ha d'assumir una força política es fa més important.

El PS té uns deures que no pot defugir:

- en relació als joves, que demà hauran de poder viure i treballar al país, els quals han de saber obrir el camí del treball i de la participació plena en la construcció de l'Andorra moderna;

-en relació a la gent gran, cada dia més nombrosa, als quals la societat no solament ha de respectar sinó que els hi ha de garantir condicions de vida digna;

-en relació als més febles i desvalguts, perquè pugui comptar amb la solidaritat social.

Per a fer viable el nostre projecte de redreçament i progrés necessitem reunir a tots aquells que puguin contribuir a treballar per la modernització.

Ens hem de plantejar doncs la possibilitat d'encarar un pacte o una aliança electoral a partir de les bases programàtiques que avui puguem aprovar.

Hem de sumar idees i esforços, militants i simpatitzants a aquest projecte de modernització.

Amb aquest Congrés els socialdemòcrates volem llençar a l'opinió pública un missatge de consolidació, un missatge de convenciment i d'esperança.

Sense infravalorar els problemes amb els quals Andorra està confrontada però amb una gran confiança en les nostres possibilitats de superar-los.

Andorra ha canviat. Ens ha canviat, però nosaltres no hem perdut la voluntat política de canviar-la encara, positivament, al servei de la majoria.

Andorra, 11 de novembre de 2000

Jaume BARTUMEU CASSANY
Primer Secretari

Per a millor preparar i defensar les nostres idees per demà, proposem la següent proposta de Resolució: